

Školní vzdělávací program domova mládeže

pro mimoškolní vzdělávání a výchovu žáků a studentů středních odborných škol, středních odborných učilišť a vyšších odborných škol.

Název školy: Vyšší odborná škola zdravotnická, Střední zdravotnická škola a Obchodní akademie Trutnov, Procházkova 303

Adresa školy: VOŠZ, SZŠ a OA Trutnov
Procházkova 303
541 01 Trutnov

IČO: 135 829 68

Právní forma: Příspěvková organizace Královéhradeckého kraje

tel: 499 840 092

fax: 499 811 302

e-mail školy: zdravstu@szstrutnov.cz

[www: http://www.szstrutnov.cz](http://www.szstrutnov.cz)

Zpracovala: vedoucí vychovatelka a kolektiv pedagogických pracovníků domova mládeže VOŠZ, SZŠ a OA Trutnov

Iva Kvasničková
vedoucí vychovatelka
domov mládeže

Mgr. Roman Hásek
ředitel školy

Obsah kapitol:

- I. Charakteristika školského zařízení
- II. Charakteristika vzdělávacího programu
- III. Výchovný program domova mládeže
- IV. Hodnocení žáků a autoevaluace

Platnost dokumentu: od 1. září 2018

Příloha: VŘ DM
Minimální program prevence

Kapitola I. - Charakteristika školského zařízení.

1. Působnost, organizace a základní podmínky.

- Dva domovy mládeže při VOŠZ, SZŠ a OA Trutnov /dále jen DM/ jsou školskými zařízeními zřízenými Královéhradeckým krajem.
- Ve svých činnostech se řídí zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání /školský zákon/, zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, vyhláškou MŠMT č. 108/2005 Sb., o školských výchovných a ubytovacích zařízeních a školských účelových zařízeních, v platném znění, předpisy s uvedenými normami souvisejícími a obecně právními předpisy.
- DM poskytují žákům středních škol a studentům vyšších odborných škol /dále jen žákům/ ubytování, výchovně vzdělávací činnosti navazující na výchovně vzdělávací činnosti škol. Školní stravování je zajištěné ve školní jídelně sousedního Gymnázia Trutnov.
- Celková ubytovací kapacita dvou domovů mládeže je 76 lůžek: DM R. A. Dvorského: 40, DM Bulharská: 36
- Ubytování žáci jsou rozděleni do základních výchovných jednotek – výchovných skupin podle vyhlášky MŠMT č. 108/2005 Sb. Podmínky a rozdělení žáků do výchovných skupin na školní rok stanovuje vedoucí vychovatelka DM.
- DM poskytuje ubytovací služby veřejnosti v době nepřítomnosti ubytovaných žáků v rámci doplňkové činnosti pouze v době hlavních prázdnin.

2. Prostorové a materiálně technické podmínky.

Prostorové a materiálně technické podmínky pro ubytování žáků.

- Budova DMD: je po celkové rekonstrukci z r. 2011. Ubytování ve dvou, tří a jednom čtyřlůžkovém pokoji. K pokojům náleží samostatné umývárny a sociální zařízení.
Budova DMB: ubytování v jednolůžkových a dvoulůžkových pokojích, jeden pokoj třílůžkový, na každém poschodí jsou společná sociální zařízení, umývárny a sprchy.
- Základní vybavení pokojů pro jednoho žáka: válenda s úložným prostorem, noční stůlek, lampička, šatní skříň, pracovní místo u stolu, polička; žákům se dále poskytují lůžkoviny, ložní prádlo, přehoz na lůžko a klíče od pokojů.
- Ve všech DM jsou k dispozici lednice k uložení potravin v kuchyňkách. Kuchyňky jsou vybaveny sporáky, mikrovlnnými troubami, varnými konvicemi, elektrickými spotřebiči i stolním vybavením / nádobí, příbory/

Prostorové a materiálně technické podmínky pro vzdělávání, výchovu a volný čas žáků.

- Ve všech DM jsou žákům k dispozici: klubovny vybavené TV s videem a DVD přehrávačem, PC a internetem, Wi- Fi připojení je na všech pokojích. Klubovny slouží k spontánním individuálním i skupinovým aktivitám.
V DMD je k dispozici větší tělocvična s posilovacími stroji, 2 rotopedy, orbitrekem, stepprem, karimatkami, žebřinami, stolem na stolní tenis, běhacím trenažerem aj. Lze využívat i pianino v klubovně.
V DMB ke sportovním aktivitám slouží také malá tělocvična vybavená rotopedem, orbitrekem, stolem na stolní tenis, běhacím trenažerem, posilovacími lavicemi, žebřinami, karimatkami aj.
- K volnočasovým a relaxačním aktivitám žáci využívají v DMD také prostor přilehlé zahrady.

Hygienické podmínky a bezpečnost a ochrana zdraví žáků.

- DM postupuje při zajištění hygienických podmínek podle vyhlášky ministerstva zdravotnictví č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na provoz zařízení a provozoven pro výchovu a

vzdělávání dětí a mladistvých, která stanoví hygienické požadavky na prostorové podmínky, vybavení, provoz, osvětlení, vytápění, mikroklimatické podmínky, zásobování vodou a úklid.

- V rámci tohoto právního předpisu poskytuje DM kromě základních podmínek pro ubytování zejména výměnu ložního prádla, úklid sociálních zařízení i společných prostor. K zajištění pitného režimu slouží čajové kuchyňky ve všech DM.
- Žáci jsou prokazatelně seznámeni s předpisy, provozními řády a opatřeními vztahujícími se k bezpečnosti a ochraně zdraví, dále jsou poučeni vždy před činnostmi, při kterých je zvýšené riziko poškození zdraví.

Prostorové, materiálně technické a hygienické podmínky pro práci zaměstnanců.

- Vychovatelé mají zázemí ve vychovatelnách, kde jsou k dispozici pracovní stoly, PC a internet, tiskárna, telefon, postel s úložným prostorem, šatní skříň, varná konvice. V obou DM jsou i kopírky a samostatné WC a sociální zařízení. K dispozici mají vychovatelé i kuchyňky s vybavením v blízkosti vychovatelny.
- Uklízečky a domovnice v DMD a DMB mají k dispozici zázemí vychovatelů a úklidovou komoru.
- Informační systém pro pracovníky DM a školy je řešen prostřednictvím telefonu a internetu.

3. Charakteristika žáků.

- Podíl žáků SZŠ je každoročně kolem 80% a studenti VOŠZ tvoří asi 20% podíl.
- Žáci pocházejí z nejrůznějšího sociálního a kulturního zázemí. Žáci jsou převážně z Královéhradeckého kraje, ale i ostatních přilehlých krajů.

Charakteristika pedagogického sboru.

- Požadavky pro výkon činnosti pedagogických pracovníků stanoví zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a změně některých zákonů. Podle zákona má pedagogický pracovník splňovat předpoklady pro výkon funkce podle § 3 a splňovat odbornou kvalifikaci podle § 16.
- Další vzdělávání pedagogických pracovníků /dále též DVPP/ se uskutečňuje podle § 24 zmíněného zákona a vyhlášky č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků a vlastních plánů DVPP.
- Pedagogický sbor DM tvoří tři vychovatelky a jedna vedoucí vychovatelka.

Spolupráce s rodiči žáků, školou a jinými subjekty.

- Rodiče nezletilých žáků jsou faktickými „zákazníky“ školy a DM, kteří mají právo na kvalitní služby a informace. Vychovatelé se zákonnými zástupci spolupracují v rámci třídních schůzek, individuálních konzultací, jsou v telefonním i písemném kontaktu.
- DM realizuje vlastní výchovné cíle, které korespondují s RVVP školy. Ve výchově a vzdělávání žáků se DM zaměřuje zejména **na volnočasové a mimoškolní aktivity, efektivní a hodnotné využívání volného času, prevenci sociálně patologických jevů a ochranu žáků. Činnosti realizujeme v zájmových útvarech DM a školy (např. D- klub, znakový jazyk, Prima klubík, Krativní klub, Body-Nice, volejbal, první pomoc...aj, spontánních i řízených aktivitách. Celoroční plán akcí doplňují měsíční plány akcí v součinnosti s aktivitami školy a Minimálním preventivním programem školy.** Vychovatelé úzce spolupracují s vedením školy a třídními učiteli.
- Ubytování žáci mají možnost navštěvovat sportovní a kulturní akce i v institucích a zařízeních ve městě. Informace o hodnotných akcích ve městě a dalším dění získáváme z Informačního centra, nabídky kulturního dění z Trutnovinek a Radničních listů..
- Dalšími subjekty, s nimiž DM spolupracuje, jsou instituce participující na vzdělávání a výchově žáků a studentů a instituce ochrany a péče o mládež, poskytující psychologické, lékařské a jiné služby/ ZŠ, SŠ, Barevné domky Hajnice, Domovy důchodců, RIAPS, případně Policie ČR/.

Kapitola II. - Charakteristika vzdělávacího programu

1. Zaměření a podmínky vzdělávání a výchovy v DM.

Principy a cíle vzdělávání a výchovy /§ 2 školského zákona/

- Rovný a nediskriminační přístup ke vzdělávání a výchově.
- Zohlednění vzdělávacích a výchovných potřeb žáka daných jeho kompetencemi a osobnostními charakteristikami.
- Vzájemná úcta, tolerance, respekt, názorová snášenlivost, solidarita a úcta všech účastníků vzdělávání a výchovy.
- Svobodné šíření poznatků vyplývajících z výsledků soudobého poznání světa, které jsou v souladu s obecnými cíli vzdělávání a výchovy.
- Zdokonalování procesu vzdělávání a výchovy na základě výsledků dosažených ve vědě, výzkumu a vývoji a co nejširší uplatňování účinných moderních pedagogických přístupů a metod.
- Hodnocení výsledků vzdělávání a výchovy vzhledem k dosahování cílů vzdělávání stanovených zákony a vzdělávacími programy.
- Vědomí spoluodpovědnosti za své vzdělávání.

Priority vzdělávání a výchovy – profilace DM.

Ambice a poslání DM ve vzdělávání a výchově jsou především v oblasti **výchovy osobnosti žáka a výchovy v době mimo vyučování**. Tím jsou určeny základní cíle a úkoly, které spočívají ve **vzdělávání a pedagogickém ovlivňování volného času žáků**, tzn. v citlivém pedagogickém vedení žáků k účelnému využívání volného času, k výchově k volnému času.

Vychovatelé se snaží být rádci a pomocníky ubytovaných žáků, pokud ti to o radu nebo pomoc požádají. Žáci si s nimi mohou pohovořit o svých problémech, svěřit se se svými starostmi nebo si jen tak popovídat o svých zážitcích. Pedagogové mají odpovídající míru empatie a žáci se na ně obracejí. To vše napomáhá k vytváření příznivého sociálního klimatu v DM.

V oblasti výchovně vzdělávacího procesu lze kladně hodnotit neformální vztah vychovatel – žák a příznivé sociální klima v DM.

Mezi negativa patří nevyhraněné zájmy některých žáků v oblasti volnočasových aktivit a až nezájem a nechuť se něčemu věnovat (často ovlivněné rodinným prostředím).

Základní funkce DM

Výchova mimo vyučování jako specifická oblast výchovného působení na žáka plní tři základní funkce, a to výchovně vzdělávací, zdravotní a sociálně preventivní.

- **Výchovně vzdělávací funkce** - v jejím rámci dochází k rozvíjení schopností žáků, usměrňování, kultivaci jejich zájmů a potřeb, formování žádoucích postojů a morálních vlastností. Prostřednictvím pestrých a zajímavých činností se žáci motivují k hodnotnému využívání volného času, k získávání nových vědomostí, dovedností i návyků a tím i k rozvoji poznávacích procesů a k celoživotnímu vzdělávání.
- **Zdravotní funkci** plní domov mládeže tím, že přispívá k usměrňování režimu dne tak, aby podporoval zdravý tělesný a duševní rozvoj. To spočívá ve střídání činností různého charakteru (duševních i tělesných), práce a odpočinku, činností organizovaných a spontánních. Dále pak pobyt na čerstvém vzduchu, sport, racionální výživa, hygiena, příjemné estetické prostředí a dodržování zásad bezpečnosti.
- **Sociálně preventivní funkci** vidíme v tom, že domov mládeže zastupuje rodičovskou péči. Má možnost vyrovnávat rozdíly mezi nestejnými materiálními a psychologickými podmínkami v rodinách. Tím pomáhá zejména dětem z méně podnětného či konfliktního rodinného prostředí. Patří sem i prevence kriminality včetně drogových závislostí, závislostí na sektách, právní a psychologické poradenství.

Předpoklady a prostředky pro realizaci priorit VVČ.

- Realizace **průřezových témat** ve vzdělávání a výchově, která reprezentují okruhy problémů současného i budoucího světa, napomáhají rozvíjet osobnost žáka a procházejí napříč oblastmi vzdělávání a výchovy s cílem dosáhnout klíčových kompetencí žáka:
  - osobnostní a sociální výchova,
  - výchova demokratického občana,
  - výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech,
  - multikulturní výchova,
  - environmentální výchova,
  - mediální výchova.
- **Výchovně vzdělávací strategie** respektující požadavky pedagogiky volného času a to:
  - dobrovolnost, spontánní aktivita, navození kladných pocitů, samostatnost,
  - seberealizace, sebepoznávání, motivace,
  - zajímavost, pestrost a zájmovost, rozvoj individuálních i skupinových zájmů,
  - odpočinkové a rekreační zaměření zájmové činnosti.
- **Žák jako ústřední postava vzdělávání a výchovy** - primární podmínky podporující toto postavení:
  - uplatnění jeho základních práv vyplývajících ze školského zákona /561/2004 Sb./ a z Úmluvy o právech dítěte, zejména práva na respektování osobnosti žáka a jeho zvláštností v závislosti na fyzické, psychické a mentální zralosti žáka a práva na volný čas,
  - výchovné působení založené na spolupráci, partnerství, dialogu a respektu k osobnosti, potřebám a zájmům žáka,
  - vyváženost při uplatňování práv a plnění povinností, zajištění vymahatelnosti práv žáka,
  - právo volby a vlastních rozhodnutí odpovídajících míře zralosti žáka, reálným možnostem a podmínkám života v DM s podporou vychovatele,
  - uplatnění kompetencí žáka v podmínkách zařízení a jeho podíl na organizaci a činnosti zařízení,
  - specifické postavení dospělého žáka tj. převzetí plné odpovědnosti za své chování a jednání, převzetí práv a povinností rodičů,
  - objektivní hodnocení práce a činnosti žáka vychovatelem a sebehodnocení žákem.
- **Cílevědomost při vytváření výchovných skupin** jako podpůrného prostředku k realizaci kompetencí žáka a spokojenosti žáka s podmínkami pobytu:
  - snaha o složení výchovných skupin na neformálním principu, možnost výběru vychovatele a přestupu do jiné skupiny,
  - stabilizace vychovatelů u výchovných skupin po dobu nejméně dvou školních roků.
- **Využívání účinných forem a metod** vzdělávání a výchovy podporujících aktivitu, sociabilitu a morálku, emocionální prožitek, kreativitu, samostatnost, odpovědnost a individualitu žáka.
- **Volba vhodných prostředků**, tj. pravidel, organizace života, personálního zázemí, prostorových a materiálně technických podmínek apod.

2. Klíčové kompetence a strategie vzdělávání a výchovy.

Výchovné a vzdělávací strategie jsou zaměřeny **na rozvíjení kompetencí žáka**, formulují upřednostňované cíle, postupy, metody a formy práce, případně aktivity, příležitosti a pravidla.

Kompetence k učení a sebezvzdělávání.

Žák:

- učí se přiměřeně rád,
- organizuje a řídí vlastní učení, poznává své schopnosti a hodnotí je, nachází a upevňuje efektivní styl a režim učení,
- umí vyhledávat a kriticky hodnotit informace a pomoc jiných,
- využívá nabytých vědomostí a dovedností, prohlubuje je,
- zvládá neúspěch, je psychicky odolný,
- poznává smysl učení, motivuje se pro další učení, pozitivně hodnotí jeho přínos pro svůj život, chápe sebezvzdělávání jako celoživotní proces.

Strategie vychovatele:

- vede žáka k samostatnosti při přípravě na vyučování a k hledání vlastního efektivního stylu a režimu učení,
- podporuje žáka v oblasti vzdělávání tím, že očekává pozitivní výsledky, motivuje ho k učení a k vyhledávání informací, zadává mu přiměřené úkoly a pomáhá mu zvládnout případný neúspěch,
- vytváří a zajišťuje žákovi vhodné klima k učení a materiálně technické podmínky s využitím informačních technologií,
- spolupracuje s rodiči a školou.

Kompetence sociální a interpersonální.

Žák:

- umí porozumět sám sobě, zvládá vlastní chování, je schopen sebereflexe, koriguje vlastní chování, je schopen poznávat odlišnosti lidí,
- umí řešit složité životní situace, zná základy duševní hygieny,
- stanovuje si cíle a priority s ohledem na své schopnosti, zájmovou orientaci a životní podmínky,
- je schopen adaptovat se na měnící se pracovní a životní podmínky a tvořivě je ovlivňuje, respektuje pravidla života ve společenství,
- přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů, spolupracuje v týmu a uplatňuje v něm své individuální schopnosti, vědomosti a dovednosti, je tolerantní k odlišnostem mezi lidmi
- rozezná vhodné nebo nevhodné chování, rozezná šikanu a další patologické projevy a netoleruje je,
- organizuje nebo se podílí na společné činnosti, přijímá odpovědnost za svoji práci i práci ostatních, konstruktivně řeší konflikty a přispívá k vytváření podnětné atmosféry,

Strategie vychovatele:

- napomáhá žákovi odhalovat jeho silné a slabší stránky, pravidelně hodnotí jeho práci a pozitivně ho motivuje k sebezpoznávání,
- vytváří příležitosti pro týmovou spolupráci organizováním společných činností, stanovuje žákovi přiměřené úkoly, pomáhá mu najít své místo ve skupinách /ložnice, výchovná skupina, domov mládeže/,
- všestranně napomáhá žákovi adaptovat se na měnící se podmínky sociální, organizační i materiální,
- podílí se na upevňování pozitivního psychosociálního klimatu.

Kompetence komunikativní

Žák:

- rozvíjí a prakticky používá komunikativní dovednosti ve studiu i ve svém osobním, profesním a občanském životě,
- rozumí sdělením a informacím, správně je interpretuje a věcně argumentuje,
- efektivně a tvořivě využívá dostupných prostředků komunikace, pružně reaguje na rozvoj informačních a komunikačních technologií a využívá je,
- vyjadřuje se jasně, srozumitelně a kultivovaně, komunikaci přizpůsobuje sociálnímu prostředí,
- je schopen rozvíjet komunikační dovednosti založené na vzájemné úctě, spolupráci, toleranci, optimismu a zvládnutých emocích, umí naslouchat,
- adekvátně vystupuje na veřejnosti, přiměřeně sebevědomě se prezentuje.

Strategie vychovatele:

- učí žáka rozvíjet a využívat jeho komunikativních dovedností, aktivně a cílevědomě vytváří prostor pro komunikaci mezi žákem a vychovatelem i žáky navzájem,
- vede žáka k diskuzi o informacích a k věcné argumentaci, dává mu přitom prostor pro tvůrčí a svobodné vyjádření a řešení, je mu vzorem věcné a konstruktivní komunikace,
- předává žákovi veškeré informace potřebné pro jeho zdravý a aktivní život v DM.

Kompetence k řešení problémů

Žák:

- nevyhýbá se problémům
- vnímá problémové situace, rozpozná a pochopí problém, objasní jeho podstatu,
- využívá své schopnosti, vědomosti a dovednosti při samostatném řešení problémů, vyhledává informace k jejich řešení, pružně reaguje na nové situace,
- ověřuje získané informace, pro své tvrzení najde důkazy a formuluje podložené závěry, osvědčené postupy aplikuje při řešení jiných problémových situací,
- je otevřený k poznávání nových a originálních postupů a řešení problémů, nachází alternativy řešení, navrhuje varianty řešení problémů a zvažuje jejich přednosti, rizika a možné negativní důsledky.

Strategie vychovatele:

- učí žáka uplatňovat základní myšlenkové operace a postupy při řešení problémů, hodnotí kroky žáka při řešení problémů,
- aktivně napomáhá žákovi adaptujícím se na nové podmínky života především přenosem ověřených způsobů řešení problémů,
- motivuje žáka k získávání informací potřebných k řešení problémů a ověřování jejich správnosti,
- definuje, pomáhá hodnotit nebo i vytváří problémové situace, v nichž může žák uplatnit své kompetence k řešení problémů, při jejich řešení podporuje tvořivost a originalitu, pomáhá hodnotit rizika a možné negativní důsledky.

Kompetence k trávení volného času.

Žák:

- umí svůj volný čas žít, čelí nudě a prázdnotě, aktivně odpočívá,
- umí si vybrat z nabídky zájmových činností organizovaných nebo individuálních,
- uplatňuje zásady zdravého životního stylu, dokáže určit priority volného času a žije podle nich, odolává sociálně patologickým jevům,
- využívá a akceptuje nabízené modely využití volného času, naplňuje a rozšiřuje své individuální zájmy, talent, schopnosti,
- chápe význam rozvoje osobních zájmů a zdravého způsobu života pro psychickou, fyzickou a sociální kultivaci své osobnosti /osobnostní rozvoj/,

- zapojuje se do organizace života v DM, osobně se podílí na organizaci a realizaci vzdělávání a výchovy.

Strategie vychovatele:

- vytváří a rozvíjí příležitosti k účelnému využití volného času v souladu se zájmy žáka,
- učí žáka novým vědomostem a dovednostem, vede ho k tvořivosti a účasti na společné činnosti,
- realizuje skupinový program sociální prevence, poskytuje žákovi informační servis,
- vede žáka k poznání zásad zdravého životního stylu a jejich uplatňování ve vlastním životě, učení i v práci,
- modernizuje obsah vlastní zájmové činnosti a metody skupinové práce s žáky, rozšiřuje nabídku spontánních aktivit pro žáky, podporuje svobodu, samostatnost, aktivitu.

Kompetence občanské, činnostní a pracovní.

Žák:

- stanovuje si osobní cíle vycházejících z jeho potřeb a zájmů, ale i z potřeb společnosti, sociální skupiny, zájmů celku,
- je tolerantní, vstřícný, otevřený, ale i kritický k názorům druhých, chápe jejich potřeby a postoje, respektuje různorodost hodnot člověka, uplatňuje zásady slušné komunikace a demokratické způsoby řešení,
- hájí svá práva i práva jiných, vystupuje proti jejich potlačování,
- vnímá, přijímá, vytváří a rozvíjí etické, kulturní, sociální, ekologické, ekonomické a duchovní hodnoty, zaujímá k nim odpovědné postoje,
- chová se zodpovědně v krizových situacích a v situacích ohrožujících život a zdraví člověka, poskytuje účinnou pomoc,
- rozhoduje se tak, aby svým chováním a jednáním neohrožoval a nepoškozoval sebe a jiné, přírodu, životní prostředí a hodnoty vytvořené člověkem, odhaduje rizika svých nápadů,
- aktivně se zapojuje do občanského života svého okolí a společnosti, orientuje se ve složitostech demokratické, pluralitní společnosti, chápe je a participuje na řešení jejich problémů,

Strategie vychovatele:

- výchovně využívá prožitků žáka, kdy celkové klima DM vytváří demokratickou atmosféru,
- motivuje žáka k projevení názoru, diskuzi a rozhodnutí celku, rozvíjí schopnosti kritického a tvořivého myšlení, empatie, argumentace a prezentace názorů, schopnosti kompromisu a schopnosti obhajovat lidská práva a svobodu svoji i druhých,
- vede žáka k dodržování pravidel a spravedlivě je hodnotí, objasňuje význam řádu pro fungování společenství, vychovává k respektu a úctě k zákonu,
- podporuje zainteresovaný postoj k životu, rozvíjí disciplinovanost, toleranci, ochotu pomáhat, respektovat odlišnosti,
- vede žáky k odpovědnému jednání a výchovně využívá situace kdy žák neohrožuje a nepoškozuje sebe a jiné, přírodu, životní prostředí a hodnoty vytvořené člověkem.

Kapitola III. - Výchovný program DM.

1. Charakteristika a účel výchovného programu.

Výchovný program je rámcovým programem pro práci vychovatele a ostatních pedagogických pracovníků s žáky. S ohledem na věkové zvláštnosti žáků je program členěn do tří etap .

V první etapě - žáci ve věku 15-16 let - se usiluje o adaptaci na život v DM a nové podmínky středoškolského studia.

Zvládnutí odloučenosti dítěte od rodiny – utváření vztahů v náhradním rodinném prostředí

- odstraňování, potlačování stresujících faktorů souvisejících se zásadní změnou prostředí a životního rytmu,
- navození přívětivého klimatu ve vztazích s vychovatelem – vychovateli,
- vytváření návyků sebeobsluhy a vlastní odpovědnosti za plnění povinností vůči škole, sobě i domovu mládeže,
- zvládnutí přechodu na nový stravovací režim,
- zvládnutí péče o osobní majetek, čistotu a pořádek ve svém pokoji, návyky osobní hygieny,
- zvládnutí osobní svobody při nakládání se svým volným časem (povinnosti – zábava).

Pozitivní řešení sociálních situací a zvládnutí vztahů s vrstevnickým okolím

- utváření příznivých sociálních vztahů žák – spolubydlící, žák – ostatní žáci ve výchovné skupině, spolužáci,
- zvládnutí sociálního kontaktu s opačným pohlavím,
- zvládnutí sociálního kontaktu s prostředím, v němž se projevují prvky asociálnosti nebo společenské nebezpečnosti (alkoholismus, drogy, rasová nesnášenlivost apod.).

Postupné uznání důležitosti a nutnosti zásad života ve společném ubytovacím zařízení

- seznámení se a respektování požadavků obsažených ve Vnitřním řádu DM včetně zásad BOZP,
- respektování potřeb ostatních spolubydlících a utváření vlastního efektivního modelu „pracovního dne“ v DM, účelné využívání volného času, vyčlenění prostoru pro přípravu do školy,
- pochopení úlohy vychovatele DM, jeho pravomocí a odpovědnosti a zvládnutí korektivních zásahů vychovatele.

Zvládnutí nových podmínek středoškolského studia, obsahu a metod výuky

- poznání vlastních možností a schopností učit se efektivně, uplatňovat své vlohy a nadání,
- zvládnutí školní neúspěšnosti a poznání možností jak situaci řešit v podmínkách DM,
- pochopení důležitosti spolupráce vychovatele s učiteli při operativním řešení učebních a výchovných problémů žáka.

Poznání a obohacování vlastních schopností, vědomostí a dovedností

- seberealizace a rozvíjení osobnosti žáka v dílčích programech organizované zájmové činnosti v DM nebo i mimo něj – zaměření zejména na zvyšování tělesné zdatnosti a programy doplňující školní výuku,
- poznávání principů efektivní spolupráce, kvalitních mezilidských vztahů i prostředků, které k tomu vedou,
- rozvíjení schopnosti přijímat i jiné pohledy na svět.

Smyslem výchovy v 1. etapě programu je vytvoření stabilních základů pro účinné výchovné působení, formování osobnosti žáka, případně její resocializace.

Na naplnění výchovných záměrů se ve větší míře podílejí rovněž rodiče a učitelé. Zejména spolupráce s rodiči má v této etapě výchovy rozhodující význam.

Ve druhé etapě - žáci 17 - 19 let - směřuje výchovné úsilí vychovatelů k přípravě žáků na svět dospělých v procesu zrání

A to zejména v oblasti profesionální orientace, zdravého životního stylu, sociální komunikace a kooperace, fixování pozitivní hodnotové orientace a v oblasti samostatného rozhodování o vlastním životě a postupném přebírání stále větší zodpovědnosti za vlastní život.

Prohlubování sociálních dovedností a návyků

- stabilita a nekonfliktnost ve vztazích se spolubydlícími i dalšími ubytovanými žáky v DM postupně vedoucí až k neformální citové vázanosti ke kolektivu žáků a zaměstnanců,

- schopnost řešit střety a své potřeby efektivní komunikací, vyjednáváním, tolerantním přístupem, zaujímat role a postoje v sociální skupině,
- schopnost podílet se na tvorbě pozitivního klimatu v DM – vstřícný a tolerantní vztah k mladším spolužákům, podíl na životě domova mládeže,
- vyrovnání se s podmínkami a normami chování a jednání v domově mládeže, pozitivní řešení vztahů s dospělými – rodiče, učitelé vychovatelé.

Udržení zájmu o studium, kvalitní příprava k úspěšnému absolvování školy, upevnění návyků sebevzdělávání vedoucí až k potřebě dalšího vzdělávání

- prohlubování návyků efektivní a systematické přípravy na vyučování, chápání významu vzdělávání,
- postupné získávání schopnosti samostatného sebevzdělávání včetně doplňkových činností rozšiřujících připravenost k výkonu předpokládané profese,
- informovanost o vysokoškolském studiu, motivace k jeho absolvování.

Stabilizace pozitivních zájmů, motivací, životních hodnot a životního stylu – psychologická připravenost na svět dospělých

- zvládnutí sebeobsluhy a postupné přebírání plné odpovědnosti za vlastní rozhodnutí a činy,
- upevňování schopností racionálně rozvrhnout a účinně využívat svůj volný čas, schopnost určovat a realizovat priority,
- uplatňovat ve vlastním životě zdravý životní styl,
- schopnost racionálního řešení složitých životních situací, připravenost odolávat stresu, orientace na budoucnost.

Orientace v některých oblastech „světa dospělých“, zejména

- pracovní právní vědomosti a sociální zabezpečení sebe sama,
- sexuální, předmanželská a rodinná výchova,
- orientace v problematice negativních a patologických společenských jevů – toxikománie, kriminalita, netolerance aj.,
- osvojování si schopností potřebných k politickému a sociálnímu jednání vedoucímu k efektivní účasti na demokratickém rozhodovacím procesu (poprvé k volbám).

Cílem výchovy žáka ve druhé etapě výchovného programu DM je co nejvíce se přiblížit obrazu úspěšného a sebevědomého člověka.

Ve třetí etapě - žáci 19 let a starší (studenti VOŠZ) - směřuje výchovné úsilí vychovatelů k dozrání osobnosti v profilu žáka SOŠ, adaptaci nově příchozích studentů a pokračování v práci se studenty stávajícími.

Uplatňují se v široké míře kompetence osvojené v předešlých životních etapách, dochází k jejich prohlubování, zkvalitňování, k osobnostní identifikaci a integraci.

2. Obsah výchovného programu – doporučené metody, formy a prostředky realizace.

Vzdělávací obsah je členěn do oblastí:

- Socializace žáka
- Příprava na vyučování a všestranný rozvoj osobnosti žáka
- Zdravý životní styl, program sociální prevence, sport a tělovýchova
- Právní vědomí a žebříček hodnot

Vzdělávací obsah:	Socializace žáka	
<p><u>Žákovské kompetence</u> Zvládá odloučení z domova umí se začlenit do kolektivu, spolupracuje v malé skupině.</p>	<p><u>Obsah, doporučené prostředky</u> Učení řešení konfliktů a poznání negativních důsledků jejich nezvládnutí.</p>	<p><u>Metody a formy</u> Diagnostický rozhovor, získávání informací, výběr spolubydlícího.</p>
<p>Respektuje práva druhých, spoluvytváří pozitivní vztahy v kolektivu. Těží z vytvořených soc.vztahů, má upevněné návyky spolupráce a tolerance života ve skupině.</p>	<p>Organizace pomoci slabším jedincům, ohodnocení pozitivních výsledků.</p>	<p>Individuální přístup, kontrola, hodnocení.</p>
<p>Je schopen tolerantního, ohleduplného a empatického chování. Je zdravě sebevědomý, zvládá své emoce.</p>	<p>Osobní přístup k činům a postojům žáka, získávání informací od jiných subjektů.</p>	<p>Pozorování, rozhovor řešení konfliktů.</p>
<p>Je schopen podílet se na formování neformálních vztahů ve skupině, našel si své místo ve skupině a adaptoval se na život v ní. Našel si cestu ke skupinovému vychovateli.</p>	<p>Poznání role skupiny a svého místa v ní. Společná činnost, naslouchání a pomoc.</p>	<p>Pozorování, skupinové akce, organizační schůzky, společná práce, hodnocení. Pověření úkoly.</p>
<p>Spoluvytváří vztahy ve vých. skupině, spolupracuje s vychovatelem na bázi partnerství, realizuje vztahy přesahující rámec vých.skupiny.</p>	<p>Hodnocení aktivity a místa žáka ve vých. skupině. Doučování mladších ročníků.</p>	<p>Skupinové akce, aktivity přesahující rámec skupiny.</p>
<p>Dokáže vyjadřovat a obhajovat své názory na život ve skupině a myslet kriticky. Komunikovat a žít s druhým pohlavím.</p>	<p>Zastupování skupiny v ŽS, organizování akcí nad rámec skupiny. Výběr partnera, otázky vzájemného soužití, příprava manželství a odpovědného rodičovství.</p>	<p>Práce se vzdělávací literaturou žákovské knihovny, přednášky a besedy s odborníky. Rozhovory.</p>
<p>Vyrovná se s odloučením od rodiny, nalezne přátele. Zvládne novou svobodu při nakládání se svým volným časem.</p>	<p>Spolupráce s rodiči, diagnostika vztahů na pokoji, korigování denního režimu, zájmová činnost ve volném čase.</p>	<p>Řízený rozhovor, kontakt s rodiči, práce v pravidelné a nabídkové činnosti.</p>
<p>Stane se zodpovědným a samostatným. Aktivně a racionálně využívá volný čas, stává se odolným ke „svodům“. Vyrovňuje se s novými partnerskými rolemi.</p>	<p>Vytváření podmínek pro samostatnou práci. Korigování denního režimu.</p>	<p>Pozorování, rozhovor, beseda, společné aktivity.</p>

Vzdělávací obsah:	Příprava na vyučování a všestranný rozvoj osobnosti žáka	
<p><u>Žákovské kompetence</u> Pozná své schopnosti v přípravě na vyučování, najde efektivní styl učení, umí se vyrovnávat se školní neúspěšností.</p>	<p><u>Obsah, doporučené prostředky.</u> Ovlivňování studijního režimu a stylu učení, pomoc žákům rozpoznat své přednosti a nedostatky.</p>	<p><u>Metody a formy.</u> Pozorování, hodnocení, rady, beseda „jak se učit“, vzájemná pomoc mezi žáky.</p>
<p>Je schopen se efektivně učit, stává se odolným vůči nárokům školy. Zvládá a je úspěšný v životních situacích.</p>	<p>Rozvíjení kladného vztahu k budoucímu povolání. Uplatnění se v občanském životě.</p>	<p>Rozhovor, beseda, brigády, exkurze, vhodná literatura.</p>
<p>Naučí se kultivovanému projevu, vystupování na veřejnosti.</p>	<p>Umění jednat s lidmi, vystupování na veřejnosti, osvojení zásad správného vyjadřování.</p>	<p>Zastupování skupiny v ŽS, beseda a výcvik asertivního chování, rozhovor.</p>
<p>Zajímá se a podle možností se zapojí do kulturního a společenského dění ve městě, zajímá se o přírodní i kulturní zajímavosti města a regionu.</p>	<p>Zapojení se do akcí středních škol ve městě, sleduje společenský a kulturní život ve městě a ve škole.</p>	<p>různé akce školy, kulturní programy, společenský ples školy, výlety, vycházky, MISS Majáles středních škol,</p>

Vzdělávací obsah:	Zdravý životní styl, program sociální prevence, sport a tělovýchova	
<p><u>Žákovské kompetence</u> Naučí se aktivně využívat volný čas z nabídky DM i dalších zařízení ve městě.</p>	<p><u>Obsah, doporučené prostředky</u> Nabídka zájmové činnosti v DM i mimo něj. Navázání na osobní zájmy, uplatnění sociální prevence aktivním zapojením do ZČ.</p>	<p><u>Metody a formy</u> Rozhovor, organizace zájmové činnosti, program sociální prevence.</p>
<p>Je schopen volit priority trávení volného času, chápe nebezpečí sociálně patologických jevů.</p>	<p>Motivace k pokračování v započaté práci, problematika kouření, alkoholismu, drogové závislosti.</p>	<p>Zajímavá nabídka zájmových aktivit. Beseda s odborníky, spolupráce se školou.</p>
<p>Chápe význam rozvoje osobních zájmů pro životní styl, učí se žít v kultivovaném prostředí. Dopracovává se k tělesné a duševní rovnováze.</p>	<p>Aktivní i pasivní odpočinek, kompenzace jednostranné tělesné i duševní zátěže. Potřeba žít v kultivovaném prostředí.</p>	<p>Zájmová činnost pravidelná a příležitostná. Výzdoba interiéru pokojů, pravidelný úklid pokojů, péče o zeleň a pořádek v areálu školy.</p>
<p>Osvojí si každodenní praktické návyky pro život, naučí se účtět k práci, Osvojí si zásady hospodárnosti a šetrnosti.</p>	<p>Upevňování návyků sebeobsluhy, zacházení s majetkem, šetření vodou, el. energií, potravinami, penězi. Topný režim</p>	<p>Hlavní úklid pokojů. Pravidla VŘDM. Osobní zainteresovanost.</p>

Vzdělávací obsah:	Právní vědomí a žebříček hodnot
--------------------------	--

<u>Žákovské kompetence</u>	<u>Obsah a doporučené prostředky</u>	<u>Metody a formy</u>
Pochopil svá práva a povinnosti v DM, chová se ohleduplně a hospodárně k majetku.	Upevňování pravidel VŘDM, společná péče o vybavení pokoje, snaha o minimalizaci poškození inventáře.	Schůzky VS, kontrola, výchovný pohovor.
Vyhodnocuje své schopnosti, a meze chování. Ovládá tvořivé myšlení.	Problematika učení, zvládnání emocí, poznávání vloh a předpokladů. Komunikační dovednosti, poznávání svých schopností při zátěžových situacích.	Pozorování, rozhovor. Beseda s odborníkem. Pověření uplatněním schopností v praxi.
Orientuje se v právním řádu. Utváří si povědomí o kultuře, dědictví, morálce a tradicích.	Práva dětí a mládeže, lidská práva, naplňování VŘDM. Ochrana kultur. i přírod.dědictví. Charitativní akce školy	Besedy, skupinové akce, návštěvy zařízení. Rozhovor, diskuze účast na char.akcích

Podmínky, hlavní úkoly a záměry pro vzdělávání a výchovu a naplnění Vzdělávacího programu.

V personální oblasti.

Předpoklady vychovatele k realizaci vzdělávacího programu – kompetence vychovatele:

- kompetence pedagogické a psychodiagnostické
- kompetence komunikativní
- kompetence organizační a řídicí
- kompetence diagnostické a intervenční
- kompetence poradenské a konzultativní
- kompetence k reflexi a sebereflexi

Zaměření dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků:

- prohlubování vědomostí v pedagogických vědních oborech,
- metodika sociálního učení a prevence sociálně patologických jevů v chování mládeže,
- obsah a formy atraktivních oborů zájmové činnosti ve všech možných oblastech,
- počítačová gramotnost zaměstnanců.

V oblasti obsahu a organizace vzdělávání a výchovy.

- Vést a organizovat pestré, moderní a žáky akceptovatelné aktivity zájmové činnosti,
- Věnovat zvýšenou pozornost žákům se speciálními potřebami. V případě potřeby spolupracovat s výchovným radcem školy i dalšími odborníky či externími spolupracovníky,
- Pro rozvoj talentovaných žáků nabízet další doplňkové aktivity v oblastech jejich zájmů a umožnit jim rozvíjet svůj talent a nadání i mimo DM.
- Nadále přizpůsobovat obsah Vnitřního řádu DM výchovným prioritám Vzdělávacího programu, zejména v oblasti výchovy demokratického občana a socializace žáka jako prostředků socializace i prevence patologických jevů v chování žáků.

V oblasti organizačních podmínek, bezpečnosti a ochrany zdraví.

- Provoz DM je řízen Vnitřním řádem DM, který je přílohou ŠVP DM. Při nástupu jsou žáci prokazatelně seznámeni s VŘ DM a režimem dne, což stvrdí svým podpisem. Rovněž zákonní zástupci neplnoletých žáků jsou prokazatelným způsobem seznámeni s VŘ DM a režimem dne.
- Přijímací řízení pro přijetí žáků do DM se řídí vyhláškou č. 108/2005 Sb. o školských, výchovných a ubytovacích zařízeních, stejně tak ukončení ubytování v průběhu školního roku.

- DM zajišťuje bezpečnost ubytovaných žáků a ochranu jejich zdraví při pobytu v DM a s ním přímo souvisejících činnostech. Při nástupu do DM všichni žáci prokazatelným způsobem absolvují školení BOZP a PO, což stvrzují svým podpisem. Osnova školení je zpracována manuálem vedení školy. Před začátkem zájmových činností jsou žáci upozorněni na možná rizika případných úrazů.

Kapitola IV. - Hodnocení žáků a autoevaluace DM.

1. Pravidla pro hodnocení žáků.

Výstupy hodnocení:

Souhrnná informace rodičům nezletilých žáků je podávána konzultacemi v termínech třídních schůzek školy, obsahuje hodnocení úrovně, míry naplnění kompetencí žáka:

- k učení - studijní úsilí a motivace k učení, samostatnost, předpoklady k učení a jejich využití, perspektivy dalšího vzdělávání, způsob podpory vychovatelem apod.,
- kompetence sociální a personální - úroveň adaptace a sociální a komunikativní dovednosti, schopnost spolupráce, místo v kolektivu, způsob řešení problémů apod.,
- ke zdravému a demokratickému způsobu života - způsob využití volného času k rozvoji zájmů, využití osobního potenciálu, zapojení se do řešení věcí společných, pomoc ostatním, akceptace pravidel, způsob uspokojování základních životních potřeb, individuální denní režim, stravování apod.

V případě žáků s výchovnými problémy či na žádost rodičů poskytujeme informace častěji.

Ústní souhrnná informace pro žáky zletilé – obsah je stejný jako výše.

Průběžná hodnotící informace /rodičům nebo zletilým žákům/

- sdělení o udělení výchovného opatření /pochvala, trest/
- dílčí zpráva o chování, realizaci přijatých či dohodnutých opatřeních.

Cíle hodnocení:

- výchovné využití výsledků hodnocení, podpora pozitivních stránek osobnosti,
- dosažení relativní shody v náhledu na osobnost žáka, nalezení východisek pro pokračování výchovného procesu, dělba cílů a úkolů mezi vychovatelem a žákem /motivace k sebevýchově/,
- získání diagnostických informací jako podkladů pro souhrnné hodnocení.

Zásady hodnocení:

- veřejná, předem známá kritéria hodnocení žáka,
- dialog mezi vychovatelem a žákem, prostor pro jeho sebehodnocení,
- otevřenost a objektivnost hodnocení založeného na důkladném poznání rysů osobnosti žáka, včetně možnosti opravných prostředků pro žáka,
- spolupráce s rodiči, školou, okolím žáka.

Kritéria hodnocení:

- míra dosažení kompetencí žáka obsažených v tomto Vzdělávacím programu s přihlédnutím ke všem podmínkám a osobnostním předpokladům,
- východiskem pro hodnocení stavu vychovanosti konkrétního žáka je výchovný program, který upřesňuje kompetence pro danou kategorii žáků.

2. Autoevaluace DM.

Oblasti a cíle autoevaluace:

- podmínky k výchově – stav ubytování, stravování, služeb žákům, organizace a pravidla, materiálně technické podmínky,
- průběh výchovy – obsah, formy a metody práce, diagnostická činnost, podíl žáků na činnosti a rozhodování,
- podpora žáků – hodnocení, kvalita výstupů, služby žákům, schopnost motivace,
- výsledky vzdělávání – míra naplňování kompetencí s ohledem na individuální zralost žáka, výsledky v ZČ, účinnost výchovných metod, zapojení žáků do organizování života v DM,
- vliv vzájemných vztahů osob ve vzdělávání – psychosociální klima, vztahy: žák – žák, vychovatel – žák, vychovatel – vedení, jejich důsledky pro výchovu,
- spolupráce s rodiči – úplnost informací, zpětná vazba,

Kritéria autoevaluace:

- spokojenost žáků a rodičů,
- míra pokroku ve vychovanosti žáků, a míra adaptace na podmínky života v DM,
- pozitivní psychosociální klima projevující se ve vyvážených vztazích mezi všemi účastníky výchovného procesu,
- stabilizace a výkonnost řídicích procesů,
- zlepšování materiálně technických podmínek.

Časové rozvržení evaluačních činností:

- anketa či dotazníkové šetření mezi žáky /zahrnuje většinu cílů autoevaluace/ – minimálně 1 x za 2 roky,
- dotazníkové šetření mezi ped. pracovníky/zahrnuje výsledky vzdělávání žáků, vztahy, oblast řízení a dalšího vzdělávání ped. pracovníků/ – minimálně 1 x za 2 roky,
- hodnocení činnosti DM /zahrnuje všechny oblasti a cíle autoevaluace z pohledu jednoho školního roku, výsledky projednává pedagogická rada/ – 1 x za školní rok,
- dílčí šetření, ankety, hodnocení se zaměřením na problémové otázky činnosti DM – příležitostně.

Zdroje evaluace:

vnitřní:

- výsledky dotazníkových šetření a anket mezi žáky a zaměstnanci,
- analýzy dílčích úseků vzdělávání, výchovy a činnosti,
- plány a výstupy z hodnocení činnosti zařízení i zaměstnanců (pracovní hodnocení)
- udělená výchovná opatření, mimořádné události,

vnější:

- inspekční zprávy
- náměty, připomínky a stížnosti rodičů, škol, zřizovatele,
- názory širší veřejnosti, publicita.